

БИБЛИОТЕКА
ИСТИНТА ЗА ДРУЖЕЛНИКЕ ИСТРАЖИ
ИСТОРИСКОГО НАРОДА
ЦЕТИНЬЕ

ЗАКОН

0

ПАРОХИЈСКОМ СВЕШТЕНСТВУ

12-11218416

ЦЕТИНЬЕ

ШТАМПАНО У К. Ц. ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1909.

7604
Владимир П. Подозван

1892/a

РОДБОВИЦА
53001/2811
ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ ПОДГОРИЦА

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина ријешила и да смо Ми потврдили и потврђујемо

ЗАКОН

ПАРОХИЈСКОМ СВЕШТЕНСТВУ

А) Православно свештенство

I-во Одшти ДМО

Члан 1.

У Књажевини Црној Гори државна је вјера источно-православна. Све свештено-радње у народу врши православно парохиско свештенство мирског реда.

Члан 2.

Парохија је основна црквена област састављена из одређеног броја православијех хришћанскијех домова, које по-служује један свештеник.

Парохијски дом је задруга, засебна породица, а и пунољетни јединица са стаг-

нијем занимањем, који у засебном стану станује.

Сви православни становници једне парохије њени су парохијани.

Члан 3.

Свака парохија у Књажевини Црној Гори мора имати свога парохијског свештеника, а област протојереја.

Члан 4.

Парохијски свештеник мора бити искључиво оно лице, које је црногорски поданик и које је свршило стручну православну богословско-учитељску школу овдје, или на страни — равну нашој, и чије душевне и тјелесне способности одговарају канонима православне цркве и прописима овога закона.

Члан 5.

Упражњене парохије попуњавају се стије-чајем који списује надлежна Консисто-рија по одобрењу Министра Црквенијех Послова најдаље за четири мјесеца од дана упражњења, а избор врши комисија, коју састављају: један чиновник Министарства Просвјете и Црквенијех Послова, два члана духовног суда и два свештеника, које изабере Министар Про-свјете и Црквенијех Послова за једну годину. Првенство на боља мјеста имају они свештеници, који се поред боље стручне спреме, дужег службовања и породичнијех потреба, одликују владањем, радом у цркви и на књизи.

Члан 6.

Парохија не смије бити већа од 400 ни мања од 200 домова.

Изузетци, за већи број домова, дозвољени су само по варошима и групира-нијем селима, а за мањи број домова у врлетнијем и ненасељенијем крајевима.

Ну, ни у ком случају парохија не смије бити већа од 600, ни мања од 150 до-мова. О овјем изузетцима рјешава Ар-хијерејски Сабор по образложеном пре-длогу надлежног духовног суда.

II-го Права и Дужности Парохијског Свештенства

Члан 7.

Свештеници су на својим парохијама стални.

Са истијех могу бити премјештени по својој молби и пристанку, или по пресу-дама духовнијех судова за починјене кри-вице.

Члан 8.

Парохијски свештеник дужан је одаз-вати се позиву свог парохијанина за вр-шење сваке свештенорадње. Вријеме, кад ће се која свештенорадња извршити, од-ређује парохијски свештеник, изумимајући само оне свештенорадње, које не трпе ни најкраћег одлагања а то су: крштење по нужди и причешће Болесника.

Члан 9.

Свештеник је одговоран за невршење своје дужности црквенијем властима и подлежи односнојем казнама.

Свештеничке кривице, које ће извјавити и судити надлежне црквене власти ове су:

1. невршење службенијех свештенич-кијех дужности;
2. немарљиво вршење службенијех све-штеничких дужности;

3. неморално владање, неуљудно понашање на јавним мјестима, картање, пијачење, опијање, псованье, тргованье и овием лична дјела;
4. невршење законских наредаба претстављенијех власти;
5. немарљиво извршавање законских наредаба претстављенијех власти;
6. претресање државнијех закона и наредаба државнијех и црквенијех власти и оговарање њиховијех поступака у беседама, које свештеници говоре у цркви и на другијем мјестима приликом вршења свештенорадње;
7. просте увреде, које једно свештено лице нанесе другојем;
8. омаловажавање врховне духовне власти;
9. потпомагање корпорације чији је рад уперен против државног уређења;
10. вријеђање религиознијех народнијех осјећања говором или дјелом као и поткопавање религије и цркве.

Члан 10.

Казне, на које могу бити осуђена свештена лица од надлежнијех црквенијех власти јесу:

1. опомена;
2. укор;
3. епитимија (најмање 7, а највише 30 дана);
4. губитак плате до два мјесеца;
5. забрана свештенодјелства — одлучење од епитрахија — (најмање мјесец дана а највише годину дана);
6. лишење парохijske дужности и
7. лишење свештеничког чина.

Опоменом, укором и губитком плате до десет дана казни обласни протојереј.

Све остале казне изриче надлежни архијереј; а лишење свештеничког чина Архијерејски Сабор.

Жалбе против казне обласног протојереја надлежном архијереју и жалбе против казне Архијерејског Сабора, као и жалбе против Архијерејског Сабора, разумије се само у чисто административним питањима Министарству Просвјете и Црквенијех Послова, подноси се у року од 15 дана.

Члан 11.

Кривнице свештеника исљебују протојереји у случају црквене природе, иначе то бива редовнијем путем преко земаљских власти.

За вријеме судског исљебења свештеник се, према природи кривнице, може уклонити од дужности, и за то вријеме прима половину плате, па ако се ослободи као невин, враћа се у службу и добија половину задржане плате.

Ако пак оптужени свештеник буде ослобођен из недостатка дозвољених доказа, онда Архијерејски Сабор рјешава, према већој или мањој сумњи која на таквом свештенику лежи, као и према катвоћи дјела због којег под сумњом лежи, хоће ли такав свештеник и даље остати у служби или свештеничком чину.

Онај, који је с разрјешењем од службе под судом био, ако буде из недостатка доказа ослобођен, неће добити ону половину плате, која му је задржата, док је под судом био.

Члан 12.

Ниједна се казна не може изрећи док се кривица потпуно не ислиједи и док

се свештеник писмено не саслуша; а казне се изричу мање или веће према мањој или већој кривизи и према до-тадашњем добром или рђавом владању окривљеног свештеника.

Члан 13.

Ниједан свештеник не смије свршити свештенорадње у туђој парохији без дозволе надлежног свештеника, или на-ређења духовне власти, изузимајући кр-штења по нужди и причешћа болесника.

Члан 14.

Све свештенорадње, које се по про-пису црквеног устава имају вршити у цркви, а врше су по овом закону бес-платно, вршиће се само у цркви своје парохије.

У парохијама, у којима има више цр-кава, службе на главне годишње празни-ке, свештеник вршиће у парохијској цркви.

Члан 15.

При вршењу свештенорадње, за коју су потребни, или се жели имати више свештеника, позиваће исте надлежни па-рохијски свештеник по прописима, које ће прописати Архијерејски Сабор.

По дозволи надлежног пароха, страни свештеник може служити само, кад при-каже уверење, да је свештеник и да није под забраном свештенодјејства.

Члан 16.

Свештеник задобија права парохијског свештеника од дана, кад му се повјери парохија.

Чим се једно лице одреди на парохиј-ску службу, издаје му надлежни архије-

реј синђелију, као год и свим свештени-цима, које овај закон затече у служби.
О увођењу новог парохијског свеш-теника у дужност извјеститиће се надлежни протојереј и општине, које долазе у састав његове парохије.

Члан 17.

Свештеник губи право парохијског све-штеника:

- а) смрћу;
- б) кад се по прописима овога закона стави у стање покоја са пензијом, која му је овјем законом одређена;
- в) кад буде пресудом духовног суда осуђен на лишћење чина или на губитак своје парохије;
- г) кад сам поднесе оставку на паро-хијску службу, и ова му се од духовне власти уважи;
- д) кад буде постављен у друго које звање у службу црквену или државну; и
- ђ) кад напусти парохију и не јави се на службу исте најдаље за 15 дана, а свој изостанак не оправда.

III-ће Награде и Пензије Парохијског Свештенства.

Члан 18.

Основна је плата парохијског свештен-ства 960 перпера.

Повишица има шест по 240 перпера, које добија на крају сваке пете године тако, дана свршетку 30. године службова-ња плата му износи 2400 перпера.

Члан 19.

Варошки свештеници поред основне плате — (чл. 18) и периодскијех пови-шица, добијају и додатке овјем редом:

Цетињски 720 перпера годишње;
 Подгорички и Никшићски по 600 перпера годишње; у свијем осталијем областијем мјестима као и у Угљинју по 480 перпера годишње.

Члан 20.

Парохијско свештенство прима плате, повишице, пензије као и додатке из државне касе.

Члан 21.

За напријед изложену годишњу плату парохијски свештеници дужни су вршити Бесплатно ове дужности:

а) да служе у цркви у све недељне и празничне дане, а тако исто и у оне дане, који су надлежном влашћу одређени за празновање и у дане, кад архијереј нареди.

По варошима, гдје их је при цркви више од једног свештеника, да врше и свакодневно правило;

б) да врше општа молебствија, која нареди црквена власт у споразуму са државном влашћу;

в) да по једном у години пронесу литију (крсте) у својој парохији у више села заједнички или у сваком селу засебно;

г) да освете Богојављенску водлицу;

д) да говоре проповиједи о већијем празницима; да поучавају народ у вјери и моралу, како у цркви, тако и ван цркве, а особито приликом вршења појединијех свештенорадња;

е) да обављају знамења при рођењу дјетета у дому и освете водлицу;

е) да врше крштења у цркви сем ових случајева, кад се иста имају сврша-

вати у дому, као на пр. крштење по нужди због велике слабости дјетине, или због велике хладноће и даљине од цркве;

ж) да у дому сваког парохијанина обаве прекаду приликом крсног имена, али никако раније од пет дана пред истим;

з) да врше предбрачне испите и вјенчања у цркви;

и) да чине трикратна оглашења недељом и празником у цркви за оне, који намеравају у брак ступити;

ј) да врше опјега над умрлијема и да их спроводе до цркве и гробља, и том приликом да освјећују водлицу у дому умрлијех;

к) да по уставу цркве сваке године врше општа парастос у цркви и читају читуле о задушницама;

л) да врше парастос изгинулијем борцима за вјеру и отаџбину на Спасов-дан и Видов-дан сваке године;

љ) да врше призивање Светог Духа у почетку школске године и благодарење по свршетку исте;

м) да врше благодарења приликом државнијех светковина, или кад нареди црквена власт због каквог важног догађаја;

н) да о Св. Сави освете водлицу у свијема школама своје парохије;

њ) да исповиједју и причешћују здраве у цркви а болесне у дому;

о) да настоје о том да не би који ино-вјерац наносио вређада православној цркви, па то било ма којим начином прозелитизма;

п) да врше заклетве свијех општинскијех и државнијех службеника, који своју дужност врше Бесплатно;

р) да врше све дужности спрам државе и општине, које спадају у њихову звани-

чну дужност, које им је прописала, или у будуће пропише државна власт у споразуму са црквеном влашћу, као на пр. да воде црквене књиге о рођењима, предбрачним испитима, вјенчањима и умрлијема; званичну преписку са црквенијем, грађанскијем и војничкијем властима; да помажу црквенијем рачуна и вођењу и склапању црквенијех рачуна и да воде преписку, која се тиче цркве и њених интереса; да издају изводе из регистара на захтјев власти за пензије чиновника и појединаца на основу доказа о сиромашном стању; да издају спискове за рекрутovanje војника, дјеце за школу, и кагалмљење богиња; да попуњавају бланкете за државну статистику и да мире завађене супруге.

Члан 22.

Поред плате одређене чл. 18. овог законa за вршење дужности побројанијех у чл. 21. ов. закона сваки парохijski свештеник има права наплате, од својих парохijана, за ове свештенорадње по шведској тарифи:

- а) за молитву у цркви 1 перпер; а у дому 2 перпера;
- б) за јелеосвећење на сваког свештеника по 2 перпера;
- в) за водосвећење, кад се свештеник нарочито позове, у цркви 1 перпер, а у дому 2 перпера;
- г) за спровод умрлијех у коме на захтјев породице учествују више свештенијех лица, на сваког свештеница и ђакона, осим надлежног по 3 перпера;
- д) за парастос у цркви на сваког свештеника по 2 перпера; а за парастосе које поједине корпорације или удружења дају

својим умрлијем члановима, на сваког свештеника по 3 перпера;

б) за помен на литургији и прекаду кољива у цркви (мали парастос) 40 пара; а за излазак на гроб по нарочитом позиву 1 перпер;

в) за читање евангелија над умрлијем у дому 5 перпера;

г) вјенчање на сваког свештеника и ђакона, сем надлежног пароха у парохијској цркви, по 4 перпера;

д) за издавање извода из регистара на приватно потраживање појединаца за разне потребе, осим докумената за брак, 1 перпер; и за испит у дому невесте 4 перпера;

е) за бденије (Благословеније хљебово) 4 перпера;

ж) за особиту литургију с пунџем и просфором — разумије се — кад неко зажели, да му свештеник служи свету литургију у прости дан, осим недеље, заповиједног призора или крсног имена 3 перпера;

з) за саландар (четрдест литургија) с пунџем и с просфором 80 перпера;

и) за освећење новог дома 2 перпера; м) за заклетву лица, која примају плату или дневницу на свако лице по 1 перпер;

н) пунџе и просфоре, које су парохijани дужни о крсном имену, послужбици и задушницама доносити у цркву, припадају свештенику.

Члан 23.

Више села једне парохije не могу тражити, да свештеник носи једног истог дана у сваком селу засебну литију.

Кога ће се дана у коме седлу литија носити, одређује свештеник и то само недељнијем, празничнијем и светитељскијем данима, које је црква одредила за празновање. Но и у друге дане литија се може носити, ако се на то сагласе свештеник и парохијани.

Члан 24.

Сваки парохијски свештеник дужан је за сваку периодску повишицу поднијети доказе надлежној Консистоорији о години на ма проведене службе и о своме праву на периодску повишицу по овом закону. Консистоорија дужна је најдаље за три дана послати документа надлежној државној власти, која ће урадити све што треба, да се повишица свештенику на вријеме урачуна и изда.

Члан 25.

Парохијском свештенику који би био осуђен на епитимију више од 15 дана, или забрану свештенодјелства до 6 мјесеци, неће се рачунати у године службе 1. година а преко 6 мјесеци 2. године; а који буде осуђен на губитак своје парохије преко једне године, неће му се урачунати 3 године дана, рачунајући од дана изречене пресуде.

Осуђени парохијски свештеник на губитак своје парохије, губи право на плату, док поново не добије парохију; осуђени пак на мање казне од ове, билло архијерејском или судском влашћу, за вријеме издавања казне, губи трећину од своје плате и приход из чл. 22. овог закона; које ужива свештеник, који га за то вријеме заступа у дужности.

Члан 26.

Парохијско свештенство добија пензију из државне касе по закону о чиновницима грађанског реда.

Члан 27.

За осигурање удовица и дјеце умрлијех свештеника и ђакона у Министарству Финансија постоји општи чиновнички пензионни фонд.

У овај фонд парохијски свештеници и ђакони улажу годишње 5% од своје си-стематске плате; као и првомјесечну плату новоружкоположени; такође и првомјесечне периодске повишице. Но у накнаду за то издаје се њиховој породици по смрти његовој мјесечна посмртна плата, она коју је уживао кад га је смрт нашла. Из тог фонда удовице и дјеца умрлијех свештеника примају пензију, према закону о чиновницима грађанскога реда.

Досадашњи свештенички пензионни фонд прелази у општи чиновнички фонд.

Члан 28.

Парохијски свештеник губи пензију:

- а) смрћу;
- б) ако свештеник ступи у државну или какву страну службу. Свештенику који ступи у државну службу урачунаће се године парохијске службе у указне;
- в) ако буде суђен због злочинства, или на затвор дуже од једне године дана, или због онијех криваца због којих парохијски свештеник губи парохију и ли чин.

Члан 29.

Неспособност за парохијску службу доказује се увјерљивом од три љекара, ко-

ји ће комисијски утврдити ту његову неспособност. Ову љекарску комисију одређује Министар Црквенијех Послова, а решење о пензионисању на основу комисијског прегледа и по саслушању Консисторије доноси Архиепископски Сабор.

Члан 30.

Свештеник који прима државну пензију, не може бити парохијски свештеник, док се не одрече пензије.

Члан 31.

Епархија има три протојереја. Црквену (протојерејску) област на предлог Консисторије одређује Архиепископски Сабор.

Члан 32.

За обласне протојереје могу бити постављена она свештена лица, која су провела у ђаконском и свештеничком чину најмање десет година, а имају квалификације прописане чл. 4. овога закона.

Лица пак са вишом богословском (факултетском) спремом могу бити постављена и прије овога рока, а по одлуци Архиепископског Сабора.

Обласне протојереје бира и поставља Архиепископски Сабор на предлог епархијске Консисторије.

Члан 33.

Обласни протојереји као административне црквене старешине у својој области врше дужности прописане им Уставом православне Консисторије, члан 83., 84. и 85. Они су у исто вријеме и парохијски свештеници који примају из државне касе.

за вршење протојерејске дужности, годинишњи додатак од 600 перпера.

Б) Римокатоличко свештенство

Члан 34.

Све свештенорадње у народу римокатоличке вјероисповиједи врши римокатоличко свештенство.

Члан 35.

Парохијски свештеник може бити оно лице, које је црногорски поданик и које је свршило стручну римокатоличку теолошку школу, и чије душевне и тјелесне способности одговарају канонима римокатоличке цркве и прописима овога закона.

Они кандидати који би на страни добили стручну теолошку спрему, имају подлагати испите пред нарочитом комисијом, и то: из српског и црквено-словенског језика, српске историје и земљописа српских земаља.

Члан 36.

Упражњене парохије попуњавају се стијечајем који расписује Архиепископија по одобрењу Министра Црквенијех Послова најдаље за 4 мјесеца од дана упражњења, а избор врши комисија, коју састављају: један чиновник Министарства Просвјете и Црквенијех Послова и један римокатолички свештеник.

Члан 37.

О изузетцима члана 6. овог закона рјешава Министар Црквенијех Послова, а на образложени приједлог Архиепископа Барског.

Члан 38.

Кривике римокатоличких свештеника ишљећује Арцибискуп Барски у слушају црквене природе и истијема досућује казне према овоме закону.

Жалбе против казне Арцибискупа, подnose се Министарству Црквенијех Послова у року од 15 дана.

Члан 39.

При вршењу свештенорадње, за коју су потребни, или се жељи имати више свештеника, позиваће исте надлежни парохиски свештеник по прописима које ће прописати Арцибискупја Барска.

Члан 40.

Римокатоличко свештенство улаже у пензионни фонд по прописима овог закона, и тече право на пензију по истом, с тим, да накнадно уложи у пензионни фонд ону суму коју је православно свештенство уложило до ступања овога закона на снагу.

Прелазна наређења

Члан 41.

Министар Црквенијех Послова извршиће подјелу државе на парохije у смислу првог става чл. 6. овог закона, кад овај закон ступи на снагу, а по саслушању надлежног Архиепископа.

Члан 42.

По ступању овога закона на снагу и извршења административне подјеле на парохije, расписаће се стјечај на све парохije у држави.

Они свештеници, које данашњи закон затече као парохиске свештенике, а путем стјечаја не добију парохiju, стављају се у пензију у интересу државне службе.

Члан 43.

У недостатку православнојех парохискијех свештеника мирског реда могу вршити свештенорадње у народу и православно свештенство монашког реда.

Члан 44.

Прирез свештенички из којег је парохиско свештенство плату примало остаје и даље у износу исте суме и убудуће, и припада Главној Државној Улагаји од дана ступања овога закона на снагу, као и што престаје са примјеном овога закона важити „закон о фонду изнемоглијех свештеника и ђакона православне цркве у Црној Гори и Њиховијех уловица и дјече од 1901. год.“

Члан 45.

а) данашњијем парохискијем свештеницима, који имају спрему прописану чл. 4. овог закона, повишије се систематска плата од дана кад овај закон ступи на снагу са 240 перпера, а од тада рачунају им се и периодске повишице према прописима чл. 18. овог закона;

б) свештеници са богословском спремом без гимназијске, или са гимназијском без богословске, добијају повишице од 180 перпера.

в) свештеници са основнијем образовањем добијају повишице од 120 перпера. Сви напријед именовани на овако повишене плате добијају периодске повишице по овоме закону (т. ј. по 240, 180

односно 120 перпера) од дана његова ступања на снагу.

Члан 46.

Наставницима у народнијем средњијем и вишијем школама као и чиновницима у духовнијем судовима, кад би се поставили за парохијске свештенике, рачунаће им се за периодске повишице све године проведене у том чину, као да су те исте године провели у парохијској служби.

Свештеницима са вишом богословском, академском или факултетском спремом, рачунаће се једна класа више.

Члан 47.

Сви окружни протојереји и надзиратељи, који се у томе звању затеку, кад овај закон ступи у живот, стављају се као такви на расположење и задржавају само права парохијских свештеника, но с тијем да врше дужност протојерејску до постављања новијех.

Сви досадашњи окружни протојереји могу бити поново постављени за областне протојереје без обзира на број година свештеничке и ђаконске службе.

Члан 48.

Све одредбе овога закона у одјељку под А) вринеде и за наше римокатоличко свештенство, у колико исте нијесу измијенене одредбама овога закона у одјељку под Б) и у колико се поменуће одредбе не које са канонскијем прописима римокатоличке цркве.

Члан 49.

Овај закон ступа у живот кад га Књааз Господар потпише, а обавезну силу до-

бија 10 дана од његовог обнародовања у званичнијем новинама, кад и престају важити сва досадања законска наређења о парохијском свештенству у колико немају ослободу у овом закону.

Препоручујемо Заступнику Нашег Министра Просвјете и Црквенијех Послова, Нашем Министру Правде, да овај закон обнародује, а свима Нашим Министрима да се о извршењу његовом старају, властима пак заповиједамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се по-кравају.

Цетинје, 31. августа 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Видно и ставно државни печат:

Чувар државног печата,
Министар Правде,

Др. С. Дрљевић с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Иностранних Дјела,

Др. Л. Томиновић с. р.

Министар Војни, Генерал-ађутант,
Бригадир Митар Мартиновић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
Д. С. Паламеац с. р.

Министар Правде,
Заступник Министра Просвјете и
Црквенијех Послова,
Др С. Дрљевић с. р.

